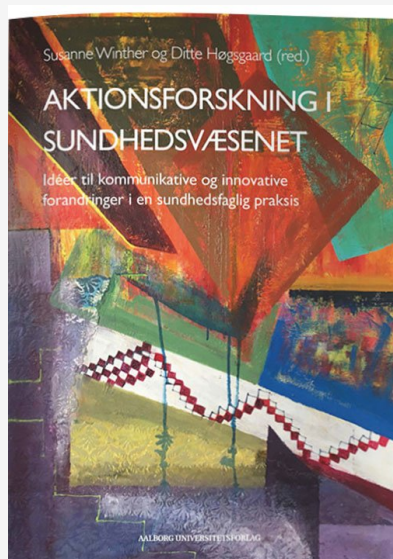

Anmeldelser

I dette nummer af Sygeplejersken anmeldes følgende bøger: "Aktionsforskning i sundhedsvæsenet", "Kulturmøder i sygeplejen" og "Sundhedsfremme i kommuner og lokalsamfund" samt Sygeplejersken Podcast nr. 1: "Den svære samtale".

Sygeplejersken 2020 ; (12): 38-40. Anmeldelser

Aktionsforskning - en familie af metoder

Susanne Winther og Ditte Høgsgaard (red.)

Aktionsforskning i sundhedsvæsenet

Aalborg Universitetsforlag 2020, 228 sider – 250 kr.

Bogen til dem som ønsker at skabe bæredygtige forandringer og stille skarpt på nogle af de eksisterende udfordringer i sundhedsvæsenet.

Aktionsforskning er forskning med mennesker i stedet for om mennesker. Forskningsformen efterspørger aktørernes, dvs. patienter, pårørende og sundhedsprofessionelles, viden og erfaringer. De inddrages i et forskningssamarbejde som medforskere. Gennem denne praksisnære forskningstilgang kan der opnås nye forståelser i sundhedsfaglig praksis. Forskningstilgangen eksemplificeres i bogen gennem seks forfatters beskrivelser af deres aktionsforskningsprojekter i sundhedsvæsenet.

Bogen indleder med et kapitel om aktionsforskningens mangfoldighed, en familie af metoder der bygger på fælles grundantagelser og karakteristika, hvor forskningen er praksisnær, udspringer af demokratiske værdier, skaber ny læring og forandring gennem nye initiativer.

Kapitlet fremhæver, at det er væsentligt, at aktionsforskere indgår i et ligeværdigt samarbejde og i fællesskab identificerer de problemer, der opleves. Herigennem kan man finde nye måder at forstå og håndtere problemerne på.

Eksemplerne i bogens kapitler er alle relevante. Forebyggelse af fejl i patientovergange og nytænkning når en patient flyttes fra intensiv afdeling til stamafdeling. Diætbehandlingssamtaler med kræfttramte patienter gennem dialogiske forskningscirkler. Demensrehabilitering med fokus på hvordan personer med demens kommer til orde gennem sang og musik. Samtaler om kommunikation om eksistentielle dimensioner i arbejdet med patienter på et hospice og en kræftafdeling og det (svære) tværsektorielle samarbejde.

Et kapitel er dedikeret til et small-scale aktionsforskningsprojekt, der handler om, hvordan man opbygger en personcentreret forsknings- og udviklingskultur på en afdeling. Den ledende oversygeplejerske og en aktionsforsker ønskede at igangsætte initiativer, der kunne virke befordrende på engagerede og dedikerede medarbejdere. Det førte til, at medarbejderne bidrog til at igangsætte bottom up-forskningsprojekter, der udsprang af vigtige behov og ønsker fra bl.a. unge med kræft. Resultatet af de 16 aktionsforskningsprojekter, der blev gennemført på syv år, var bl.a. høj patient- og personaletilfredshed.

Forfatterne fremhæver, at forskningens resultater skal være relevante for patienter og praksis. Jeg mangler en refleksion over, hvordan de videnskabeligt frembragte resultater overleveres til forskersamfundet i videnskabelige artikler, så den nye viden kan blive udsat for kritisk akademisk granskning.

Kapitlerne er skrevet i et let forståeligt sprog og afspejler, at forfatterne er involveret i forskningsprojekter, der alle er betydningsfulde for sygeplejersker og patienter i dagligdagen.

Bogen anbefales til sygeplejefaglige ledere og beslutningstagere, der ønsker idéer til, hvordan man kan skabe en udviklings- og forskningskultur i sundhedsvæsenet, og hvordan den kan anvendes af alle mhp. at skabe forståelse for, at forskning kan bedrives på forskellige måder.

Lene Lauge Berring, cand.cur., ph.d., Center for Relationer og Deeskalering, Psykiatrien Region Sjælland.

Fokus på at styrke kulturel kompetence

Ben Farid Røjgaard Nielsen og Helen Liesl Krag

Kulturmøder i sygeplejen

Samfundslitteratur 2020, 100 sider – 129 kr.

”Kulturmøder i Sygeplejen” er en lille og hurtigt læst bog, som kort og godt introducerer til emnet.

Bogen giver indsigt i og gode råd om, hvordan sundhedsprofessionelle kulturelt-kompetent kan møde patienter og borgere med forskellige kulturelle baggrunde. Der er fokus på, at sygeplejersken på forskellig vis bliver mere kulturelt kompetent, og forfatterne har også fokus på et mere ligeværdigt og anerkendende møde med patienten/borgeren. Implicit i de forskellige små kapitler gør forfatterne opmærksom på stigmatiserende begreber som bl.a. etniske smerter og etnocentrisme.

Bogen behandler emner som kultur, kommunikation, tolkning og psykiatri og har et specifikt kapitel om diagnosen diabetes. Måske

havde været mere relevant at have et kapitel om kulturelle opfattelser af flere sygdomme, f.eks. kræft og demens. Bogen går ikke i dybden med emnerne, det betyder, at nogle af dem opleves som lidt overfladisk beskrevet.

Man får en fornemmelse af, at der er meget mere på spil.

Dog lover forfatterne ikke mere i bogens forord, end de kan holde. Bogen lægger op til, at kulturmøder rummer mange elementer, som kan være betydningsfulde. Den er god som opslagsværk og som inspiration til at søge mere viden om kulturmøder i sygeplejen, og den kan anbefales til både studerende og uddannede.

Dorthe Nielsen, professor i sårbarhed, Indvandrermedicinsk Klinik, OUH og SDU.

Sundhedsfremme i teori og kommunal praksis

Pernille Tanggaard Andersen, Charlotte Bech Lau, Heidi Myglegård Andersen, (red.)

Sundhedsfremme i kommuner og lokalsamfund - mellem forskning, planlægning og praksis

Hans Reitzels Forlag 2020, 256 sider – 229,95 kr.

Redaktørerne har efterlyst en forskningsorienteret synliggørelse af teoretiske tilgange, der kan anvendes i arbejdet med et mangesidigt, komplekst fænomen som sundhedsfremme, og de har savnet indblik i, hvordan de teoretiske perspektiver kan overføres i kommunale og lokale sundhedsfremmeindsatser.

Det er der så her - et bud på vægtning af de sundhedsfremmeperspektiver, der betoner den sociale situation, levevilkår og trivsel uanset sundhedsadfærd. Forståelsen af sundhedsfremme tager afsæt i

Ottawa-chartret fra 1986, der markerede den samfundsvidenskabelige og humanistiske tilgang, hvor fokus særligt var ulighed i sundhed.

Ulighed i sundhed har været stigende gennem de sidste 30 år, så det giver god mening at dykke ned i både teori og empiriske eksempler for at forstå og få idéer til planlægning og handling. Del 1 handler om sundhedsfremmeplanlægning og praksis. Her findes et indlæg om supersetning-tilgangen som integreret sundhedsfremme i lokalsamfundet.

Eksempler tages fra Projekt SoL, sundhed og lokalsamfund. Tilgangen bygger på fem principper: integration, deltagelse, empowerment, kontekst og viden. Den er faseopdelt og er baseret på en deltagerorienteret og samskabende proces. Del 2 er koncentreret om dilemmaer, barrierer og potentialer for at adressere ulighed i sundhed i kommunal sundhedsfremme via konkrete cases. Jeg vil fremhæve Tanggaard og Baks indlæg om empowerment,

samskabelse og brugerinddragelse i praksis.

Her illustreres, hvordan empowerment-processer kan dannes gennem initiativ fra neden, via stærke fællesskaber i lokalområdet eller ved tilføjelse af ekstra ressourcer og innovative fagprofessionelle kræfter. Bogens dele afrundes af Nicole Thualagent, som kritisk diskuterer bogens pointer. Hvert kapitel afsluttes med refleksionsspørgsmål og referencer. Målgruppen er studerende ved de sundhedsfaglige, socialfaglige og samfundsvidenskabelige uddannelser på universiteter og i UC-miljøer.

Marianne Mahler, sygeplejerske & Dr. Public Health, Sygehus Sønderjylland, Fælles Akutmodtagelse

Den nødvendige samtale

Image... Sygeplejersken podcast

No. 1 - Den svære samtale

15. november 2019

“Døden er ikke noget, der sker for mig...”

Citatet stammer fra Sygeplejerskens podcast “Den svære samtale”. Podcasten omhandler projekt “Klar til samtalen”, der er søsat af Dansk Selskab for Patientsikkerhed. Det skal ruste sundhedsprofessionelle til at samtale med de ældste og mest syge og deres pårørende om døden.

Læge Ove Gaardbo, der er initiativtager til projekt “Klar til samtalen” udfolder i podcasten de konsekvenser, der er forbundet med at undlade at tale med de ældste og de mest syge om deres ønsker til den sidste tid. Derudover medvirker daglig leder på Bakkegården plejecenter, Maria Vinter Midjord, som fortæller, hvordan de med få midler har opnået systematik i samtalerne med beboere og pårørende om døden.

Den måde vi taler om tingene på, er med til at forme den måde, vi opfatter dem. At sige “den svære samtale” risikerer desværre at gøre samtalen mere svær, og det behøver den ikke være. Kunne vi i stedet sige “den nødvendige samtale”? Det vil fremhæve nødvendigheden af, at vi får talt om borgerens ønsker. For hvem er det svært for? Er det for borgeren? De pårørende? Eller den sundhedsprofessionelle selv?

Podcasten kan inspirere til at tage hul på en praksis, hvor dét at tale med de ældste og mest syge om døden bliver naturligt.

Charlotte Hald, cand.cur., medlem af Sygeplejeetisk Råd

Kort nyt om bøger v/Jette Bagh, cand.cur., fagredaktør, Sygeplejersken og Fag&Forskning

Andreas Albertsen

Organdonation – og behovet for en ny model

Aarhus Universitetsforlag 2020, 152 sider – 199,95 kr.

Forfatterens holdning til organdonation fremgår af bogens titel.

Den danske model for organdonation er baseret på aktivt tilvalg. Forfatteren gennemgår tre alternative modeller: aktivt fravalg, tvungent valg og et forslag om en prioritetsregel. Den sidste indebærer, at alle skal tilmelde sig donorregistret for at få prioritet til selv at modtage et organ, skulle der blive behov for det. De tre modeller diskuteres grundigt, og etiske problemstillinger og familiens rolle vendes og drejes med eksempler fra international praksis og litteraturen. Forfatterens grundholdning er, at det er vigtigt og væsentlig at beskytte menneskers autonomi. En letlæselig, grundig og sober bog om et svært emne.

Britta Hørdam, Rikke Volmer Brandsen & Lis Horstmann Nøddeskou

Kropspleje. Personlig Hygiejne

FADL'S Forlag 2020, 115 sider – 229,95 kr.

Bogen er skrevet af en seniorforsker, en områdeleder og en ledende oversygeplejerske. Efter fire siders forord følger et historisk perspektiv på personlig hygiejne til den læser, som vil kende baggrunden for den opmærksomhed, der altid har været på personlig hygiejne. Her omtales forskellige studier, nogle af disse kan findes under forskerens efternavn i referencer bagest i bogen, men der er ikke konsistens i henvisningsmåden.

Nyttige bokse med faglig opsamling findes bogen igennem. F.eks. "Forberedelse før alle badeprocedurer". Hvem har ikke prøvet at stå hos en patient og have glemt en ny bandage til et sår? POMI-modellen, der indfanger patientens præferencer og forskningsviden, er en måde at involvere patienten på. Der følges op med afsnit om hud, hår, negle og mundhygiejne og boksen "Intertriginøse hudområder".

Fotografier af korrekt håndvask husker os på, at tommelfingrene hører med til proceduren.

Og det store spørgsmål: vand og sæbe eller badeservietter?

Information og personlige præferencer synes at være svaret.

Finn Stahlschmidt

Da kræft ændrede mit liv – beslutninger og valg

Janssen-Cilag A/S, 153 sider – læses eller bestilles på reception.denmark@its.jnj.com

En meget æstetisk bog, hvor helbredte, kronisk syge eller patienter, som fortsat er i behandling, fortæller om deres erfaringer med kræftsygdom og sundhedsvæsen. Der er fotografier af de mennesker, som beretter, og de ser alle opmuntrende veloplagte og håbefulde ud trods kræft i blodet, knoglemarven eller lymfesystemet. Et af omdrejningspunkterne i bogen er patientinvolvering. En del af de personlige fortællinger beskriver deltagelse i medicinske forsøg. Noget som mange siger ja til, fordi de føler, at de hjælper andre patienter, og selv får endnu en chance for at blive raske. Bogen indeholder oplysninger om relevante patientforeninger, gode råd til mødet med sygehuset og livet efter kræft, beskrivelser af de sygdomme, der nævnes og ordforklaring.

En oplysende bog, der formidler håb og styrke til sin læser.

Emneord:
Litteratur